

FÉKezett ADAM

avagy miért van szükség koraközépkori
lelőhelykataszterre?

Szentpéteri József

MTA BTK
Magyar Őstörténeti Témacsoport

Visegrád, 2012. október 5.

Kutatástörténeti áttekintés

- 1956 ADAM I.
- 1962 FÉK I.
- 1983 ADAM folytatása
- 1993 FÉK folytatása
- 2002 ADAM II.

Remények és megtorpanások

Pályázatok

- 2004 ADAM és ÁRPÁD (OTKA)
- 2007 ADAM FÉK-vel (OTKA)
- 2009 FÉK-telen ADAM (OTKA)
- 2012 FÉK ADAM-mal (MTA)

Tisztelgés - ADAM (I.)

Csallány, Dezső: Archäologische Denkmäler der Awarenzeit in Mitteleuropa.
Budapest, 1956.

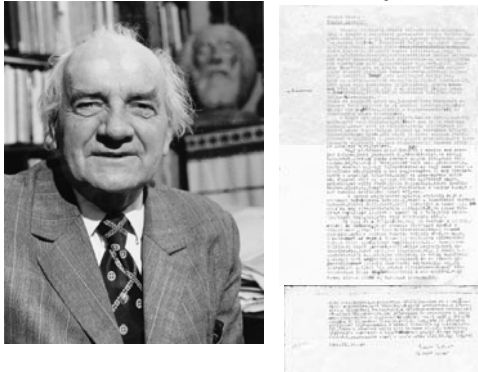
Csallány Dezső

ADAM II. - Bóna István

ADAM II. - László Gyula

ADAM II. - Bálint Csanád

ADAM II. - 2002. november 5.

ADAM II. - 2002. november 5.

Krónikás: Gróf Péter

Tisztelgés

Régészeti tanulmányok I-II. Szerkeszti: Gerevich László

Tisztelgés

RÉGÉSZETI TANULMÁNYOK I.

Szőke Béla

A honfoglaló és kora Árpád-kori magyarság régészeti emlékei

Budapest, 1962.

(Teletkaszter)

Tisztelgés - FÉK (I.)

RÉGÉSZETI TANULMÁNYOK II.

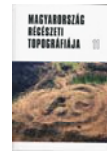
Fehér Géza - Éry Kinga -
Kralovány Alán

A Közép-Duna-medence magyar
honfoglalás- és kora Árpád-kori
síreletei. Leletkataszter

Szerkesztette: Szőke Béla Budapest,
1962.

('lelőhelykataszter')

Topi, kataszter, corpus

ADAM és ÁRPÁD

Turék Attila
Térinformatikai feldolgozás és
internetes elérés - rendszerterv

Melléklet a 73333. sz. NK OTKA-pályázathoz (2007)

Projektvezető: Szentpéteri József

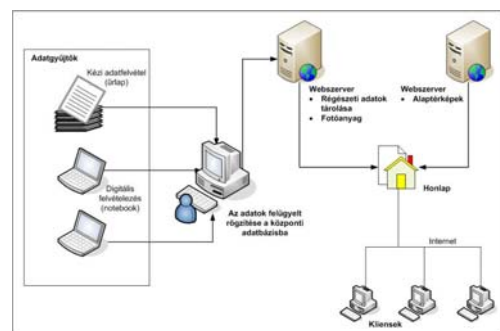
A rendszer célja

- A Kárpát-medencében található avar és honfoglalás kori lelőhelyek **térbeli** és **leíró** adatainak tárolása
- Az adatok egységes formátumban történő elérhetővé tétele a kutatók (egyben adatszolgáltatók) számára
- Célszerű formában az adatok megjelenítése, rendszerezése

A rendszer részei

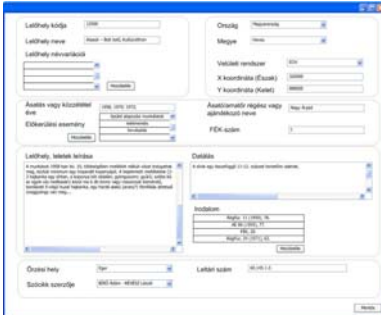
- Adattári/terepi adatgyűjtést segítő szoftver
- Felügyelt adatfeltöltő rendszer
- Központi régészeti adatbázis
- Térképszoftver
- Honlap

Fizikai felépítés

Adatfelvétel

- Manuálisan (papír alapon)

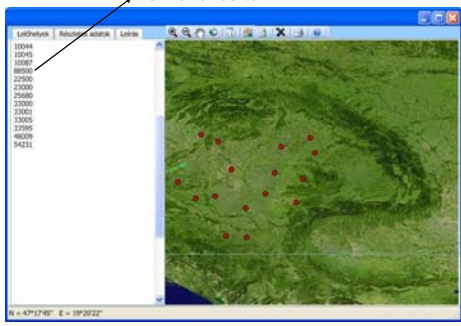
- Digitálisan

Adatelérés

- Több megvalósítási lehetőség
  - A projekt honlapján integrált eszközökkel (adatpanel, lekérdező felület és térképnézet)
  - A felhasználó gépére telepített kliensprogram segítségével

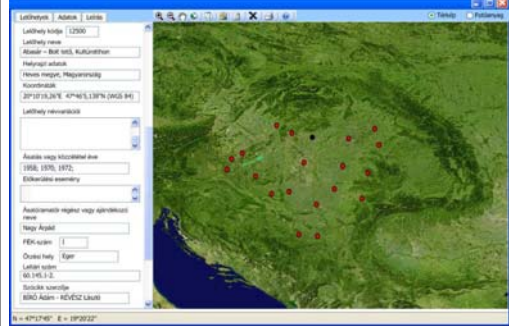
Felületterv

KÖH azonosítók

- Lelőhelyek listázása

Felületterv

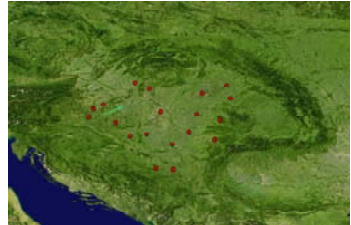
- Adatok megjelenítése, lelőhely megjelölése

Felületterv

- Leíró adatok

Térképanyag

- Kiszélesített űrfelvétel

Miután a térképi adatok a teljes Kárpát-medence területéről származnak, a bejövő/gyűjtött helyrajzi adatok a vetület szempontjából rendkívüli sokszínűséget fognak mutatni. A korrekt megjelenítéshez szükséges a koordináták megfelelő pontosságú transzformációja egy közös vetületbe (wgs84). A transzformálást az adatok központi tárbba való mentése előtt végzzük el.

Térképanyag

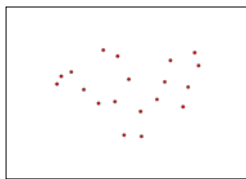
- Űrfelvétel és országhatárok

Térképanyag

- Űrfelvétel és megyehatárok – egy kattintással lekérdezhető egy megye összes rögzített lelőhelye

Térbeli referencia szemléltetése

A lelőhelyek megjelenítése a háttérül szolgáló térképek nélkül

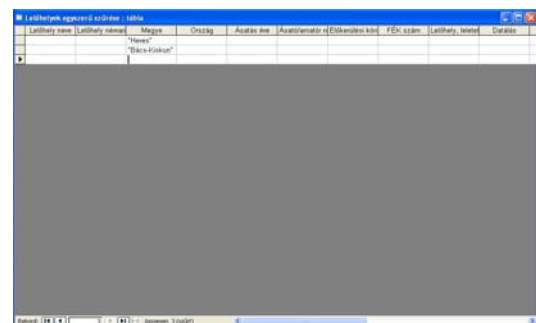
A lelőhelyek megjelenítése a háttérül szolgáló térképekkel

Felületterv

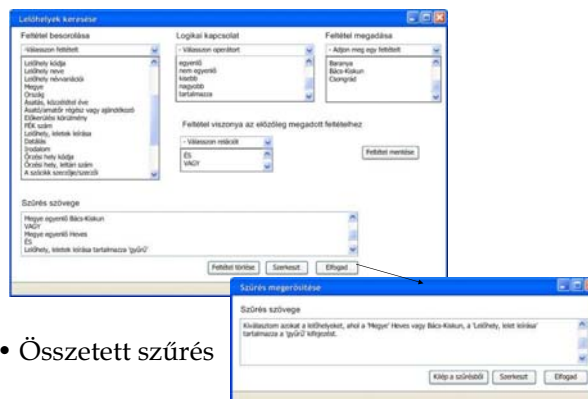
- Fotó- és egyéb képanyag megjelenítése

Lekérdező felületek

- Egyszerű szűrés

Lekérdező felületek

- Összetett szűrés

I. ADATSÁZIS

Balogh Csilla 2008, Debrecen

CSALLÁNY 1956

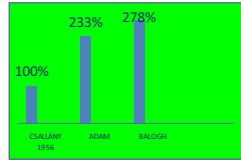
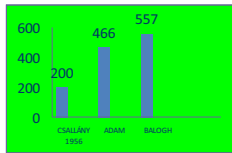
- 1196 lelőhely
- Duna-Tisza köze
200 lelőhely (16,7%)

ADAM 2002 (-1993)

- 2475 lelőhely
- Duna-Tisza köze
435 lelőhely (17,5%)

BALOGH (2006-)

- Duna-Tisza köze
557 lelőhely

Toborzó – kire számíthatsz?

Kovács László, Benkő Elek

Takács Miklós, Jankovich-B. Dénes

Langó Péter, Türk Attila

Révész László, Vida Tivadar, Torma István

Szőke Béla Miklós, Tomka Péter

Toborzó – mire számíthatsz?

Féktelenül: ADAM és ÁRPÁD

Emlékeztető-kivonat

az „ADAM és ÁRPÁD” c. program nyitó értekezletéről

Időpont: 2012. szeptember 28., 13 óra

- Helyszín: MTA BTK 108. sz. tárgyaló
- A szerkesztőség tagjai közül az ülésen részt vett:
- Benkő Elek, Csiky Gergely, Kovács László, Langó Péter, Szentpéteri József, Türk Attila.

Féktelenül: ADAM és ÁRPÁD

A megbeszélésre az MTA BTK Magyar Őstörténeti Témacsoport (MÓT) plenáris ülése után került sor,

ahol Fodor Pál főigazgató bejelentette, hogy az akadémia elnöke által 2012 nyarán a kutatóintézet-hálózat megújításához kapcsolódó belső pályázaton a MÓT három résztemát tartalmazó pályázata

- 1. A MÓT honlapjának és kezdeti adatbázisának kiépítése;
- 2. A Kárpát-medence kora középkori régészeti lelőhelykatasztere (6–12. század);
- 3. A székely írásos hiteles nyelvmélekek korpusza] támogatást nyert.

Féktelenül: ADAM és ÁRPÁD

Az „ADAM és ÁRPÁD” c. program célja:

az *avar kori* (Csallány D. 1956 és Szentpéteri J. 2002) és a *magyar* vonatkozású *lelőhelykataszter*

(Fehér Géza–Éry Kinga–Kralovánszky Alán 1962) revíziója, kiegészítése,

internetes adatbázisba rendezése, folyamatos karbantartása saját, online elérhető szerveren.

Féktelenül: ADAM és ÁRPÁD

Az értekezleten elhangzott főbb megállapítások, javaslatok (nincs még végleges döntés):

- az ADAM és a FÉK alapján készülő (magyar és angol nyelvű) *kötetek* alapinformációinak egy *lelőhelykataszter* jellemzőit kell tartalmazniuk (szűkebb verzió), de a *számítógépes adatbázist* úgy kell megtervezni, hogy a program részfeladatainak ütemezése során egy *lelőhelykataszter* adataival is föl lehessen tölteni (bővített változat);

Féktelenül: ADAM és ÁRPÁD

- az adatbázis szerves részét képezik – a sír-, temető-, kincs- és szórvány leleteket tartalmazó lelőhelyeken túl – a *településtörténeti* vonatkozású lelőhelyek is;
- a *terepbejárások* adekvát adatainak rögzítésén túl meg kell teremteni a lehetőséget a *nagyberuházásokon* előkerült leletanyagok ismertetésének;

Féktelenül: ADAM és ÁRPÁD

- a *hazai lelőhelylisták adatbázisának* pontosítása céljából fel kell venni a kapcsolatot a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal jogutódjaként működő Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központtal;

Féktelenül: ADAM és ÁRPÁD

- az adatbázis gyűjtőkörének *felső időrendi határát* kiterjesztjük az Árpád-kor végéig (1301), s ennek révén
- arra törekszünk, hogy a régészeti eredményeket össze lehessen hangolni az *Árpád-kori történeti földrajz* meglévő és megjelenésre váró köteteinek adatbázisával;

Féktelenül: ADAM és ÁRPÁD

- az *adatbázis-fejlesztésre* közbeszerzési eljáráson meghívásos pályázatot írunk ki;
- a *hazai és külföldi szakemberek* részvételén túl kapcsolatfelvétel szükséges a szóba jöhető tanszékek vezetőivel: a program során törekszünk *egyetemi hallgatók* bevonására is.

Kortársak, együtt, egyfelé Györffy György és László Gyula

Budapest, 1991. november 12.

Visegrádi toborzó

Fiatal és még ifjabb Kollégák!

Köszönöm figyelmeteket, és
a tapasztalat és a kreativitás jegyében
várom jelentkezésüket!

szentpeteri.jozsef@btk.mta.hu